

УДК 378.011.3 – 051:331

**ТЕХНІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ**

Осипов І.В.

*ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського
національного університету імені Тараса Шевченка»*

У статті розглядається проблема формування професійної компетентності майбутнього педагога.

Ключові слова: освітньо-кваліфікаційні характеристики, самоосвіта, професійна компетентність, технічна компетентність.

**ТЕХНИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО
УЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГИЙ**

Осипов И.В.

В статье рассматривается проблема формирования профессиональной компетентности будущего педагога.

Ключевые слова: образовательно-квалификационные характеристики, самообразование, профессиональная компетентность, техническая компетентность.

**TECHNICAL COMPETENCE AS CONSTITUENT OF PROFESSIONAL
COMPETENCE OF FUTURE TEACHER OF TECHNOLOGIES**

Osipov I.V.

The problem of forming professional competence of future teacher is observed in the given article.

Key words: selfeducatin, educational and qualified characteristics, technical and professional competence.

Одним із головних завдань вищої освіти є формування професійної компетентності випускника, яка має узагальнену (еталонну) модель у вигляді освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця і передбачає ідеальний кінцевий результат, тобто підготовку спеціаліста, який опанував необхідні знання, уміння, навички творчої діяльності, має відповідний світогляд та ерудицію, інтелектуальний рівень, набув навичок самоосвіти, у якого сформовані професійні якості, моральна, естетична, екологічна культура. Проблема формування професійної компетентності особи – одна з найактуальніших проблем сьогодення. У загальних положеннях Закону України «Про вищу освіту» чільне місце посідає поняття якості вищої освіти. Воно визначається як «...сукупність якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольнити особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства» [1].

Проблему професійного становлення вчителя технологій досліджують: В. Сидоренко, В. Бурдун, О. Коберник, Є. Кулик, А. Малихін та інші. Однак, незважаючи на численні публікації стосовно ключових та професійних компетенцій, у науковій літературі відсутня інформація про роль технічних дисциплін у їх формуванні при отриманні вищої освіти.

Як засвідчують події, пов'язані з незворотною технологізацією трудового навчання, більшість теоретиків цього процесу керуються у своїх діях уявленнями про технологію як складовий елемент виробничого процесу, спрямований на перетворення матеріалу, енергії чи інформації. Насправді в сучасній науці погляд на технологію вже давно зовсім інший. Завдяки технологічним перетворенням формується штучний світ людської життєдіяльності, у якому вплив людини на природу, суспільство, культуру стає дедалі технологічним, при чому не тільки в тому розумінні, що форми технологій як засіб практичної діяльності визначають спрямованість перетворення світу.

Процес технологізації охоплює людське спілкування, повсякденну людську життєдіяльність. Існування людини в технологізованому середовищі зумовлює відповідні вимоги до компетентності майбутнього вчителя технологій середньої школи.

Мета статті – визначення ролі циклу професійно-орієнтованих дисциплін у формуванні ключових та професійних компетентностей майбутніх фахівців.

Сучасні тенденції розвитку вітчизняної освіти на шляху формування фахової компетентності випускників спрямовані на максимальне зближення знань, умінь, способів діяльності особистісного ставлення до них, готовності і здатності їх використовувати у виробничих і побутових ситуаціях. Професійна компетентність учителя трудового навчання, на наше переконання, повинна включати у себе технічну компетентність. Компетентність, на нашу думку, інтегративно поєднує особистий досвід та знання, узаємопов'язані мотивацією та цінностями особистості. Результатом поєднання є пізнавальні та практичні вміння, які дозволятимуть судити про рівень компетентності особи.

Як зазначено в освітньо-професійній програмі підготовки молодшого спеціаліста напряму 0101 Педагогічна освіта за спеціальністю «Технологічна освіта», якість вищої освіти випускників вищого навчального закладу також відображає придатність:

- задовольняти відповідно до соціальних норм суспільні вимоги до виконання майбутніх соціальних ролей;
- відповідати за свої соціально важливі рішення;
- задовольняти прагнення до соціального статусу та престижу.

Професійна компетентність сучасного спеціаліста є складним багатокомпонентним поняттям, про що свідчить численність наукових підходів у сучасній науковій літературі: соціокультурного, діяльнісного, комунікативного, професійного, контекстно-інформаційного, психологічного тощо.

Поняття «професійна компетентність» увійшло в термінологію у 80-ті роки минулого століття з праць Ю.К. Бабанського, С.П. Баранова, В.О. Сластьоніна і вважалося складовою професіоналізму. Термін «компетентність» (від лат. *competence*) – поняття, що висвітлює аспекти поведінки людини, пов'язані з виконанням роботи, визначає основну характеристику особистості, яка досягла або здатна досягти високих результатів у діяльності.

З позицій системного підходу (Т. Браже, Н. Запрудський) професійна компетентність розуміється як певна система, що інтегрує знання,

уміння, навички, професійно значущі якості особистості, яка забезпечує виконання особистих професійних зобов'язань [5].

Погоджуємося із визначенням В. Ягупова, що професійна компетентність є «...складним інтегральним інтелектуальним, професійним і особистісним утворенням, яке формується у процесі професійної підготовки майбутнього фахівця у ВНЗ, проявляється, розвивається і вдосконалюється у професійній діяльності, а ефективність її здійснення суттєво залежить від видів теоретичної, практичної та психологічної підготовленості до неї, особистісних, професійних і індивідуально-психічних якостей, сприйняття цілей, цінностей, змісту та особливостей цієї діяльності» [2, с. 107].

Освітньо-професійна підготовка майбутнього вчителя технологій мусить передбачати забезпечення його готовності до оновлення змісту середньої освіти, до частої зміни профілю підготовки учнів загальноосвітніх навчальних закладів, мобільності, готовності до розвитку. Професійне становлення молодих учителів полягає в досягненні якнайкращого співвідношення між вимогами, що висуваються до професії вчителя та їх уміння реалізуватися в педагогічній діяльності.

Сучасний учитель покликаний бути носієм загальнолюдських цінностей, знати національні та історичні традиції народу, особливості середовища, у якому виховуються діти, володіти фундаментальними знаннями в галузі своєї спеціальності, бути підготовленим до наукової розробки стратегій освіти в конкретних умовах, до вибору та реалізації нової педагогічної системи. Усе це ставить нові, більш високі вимоги до професійно-педагогічної підготовки вчителів.

Ми згодні з думкою В. Сидоренка, що перед учителем технологій ставиться мета не лише навчити кожного учня певних трудових операцій та прийомів, а й формувати технічно освічену особистість, здатну швидко адаптуватися в сучасному техногенному середовищі.

На думку Є. Кулика, підготовка майбутніх учителів трудового навчання до творчої, дослідницької діяльності здійснюється на загальнонауковому, загальнотехнічному, загальнопедагогічному і фаховому рівнях. Цей процес пронизує ряд циклів навчальних дисциплін та видів навчально-дослідницької діяльності студентів.

Освітньо-професійна програма підготовки фахівців напрямку 0101 Педагогічна освіта зі спеціальності «Технологічна освіта» передбачає вивчення наступних профільних дисциплін:

- «Технологія конструкційних матеріалів та основи матеріалознавства»,

- «Теоретична механіка»,

- «Опір матеріалів»,

- «Теорія машин і механізмів»,

- «Електротехніка та основи електроніки»,

- «Теоретичні основи теплотехніки»,

- «Деталі машин та основи конструювання» та інші.

Таким чином, успішне вивчення зазначених дисциплін у поєднанні з навчальними практикумами сприяє формуванню технічної компетентності майбутніх фахівців.

Крім того, компетентнісний підхід визначає результативно-цільову спрямованість освіти, що, на нашу думку, є його безперечною перевагою над іншими традиційними та інноваційними підходами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Законодавчі акти України з питань освіти / Верховна Рада України. Комітет з питань науки і освіти : Офіц. вид. – К.: Парламентське видавництво, 2004. – 404 с.
2. Бурдун В. Проблеми фахової підготовки сучасного вчителя трудового навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http // alma-mater/lnpu/edu/ua/elect_v/N5/08bvvtvtn/pdf-назва з екрану](http://alma-mater/lnpu/edu/ua/elect_v/N5/08bvvtvtn/pdf-назва з екрану).
3. Горобець С.А. Теоретичні засади проблеми формування професійної компетентності майбутнього фахівця // Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2007. – Вип. 31. – С. 106-109.
4. Малихін А. Компетентність як критерій професійного становлення майбутнього вчителя трудового навчання [Текст] / А. Малихін // Трудова підготовка в закладах освіти. 2009. – № 6. – С. 23-27.
5. Чаплак М. Сучасні тенденції формування професійної компетентності майбутніх педагогів [Електронний ресурс] / М. Чаплак, С. Котова // Современные вопросы мировой науки – 2010 : матеріали конференції. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Pedagogica/58932.doc.htm.